

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K
J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Jana Passera a Mgr. Davida Hipšera v právní věci žalobce: **J. B.**, zastoupeného JUDr. Pavlem Pokorným, advokátem se sídlem Veverkova 1343/1, Hradec Králové, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení, pracoviště Hradec Králové**, se sídlem Slezská 839, Hradec Králové, proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 6. 2013, čj. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 5. 2014, čj. 32 Ad 9/2013 - 45,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d ň ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 11. 4. 2013, čj. X zamítla žalovaná žádost žalobce o invalidní důchod. Ve svém rozhodnutí vycházela z toho, že žalobce nesplnil podmínky § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Ke splnění podmínek uznání invalidity musí totiž dle § 38 ve spojení s § 39 zákona žadatelova pracovní schopnost klesnout minimálně o 35 %. V daném případě však podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Hradec Králové žalobcova pracovní schopnost poklesla ke dni vydání rozhodnutí o 20 % a nebyl tedy invalidní.

[2] Žalobce v zákonné lhůtě podal proti rozhodnutí [1] námitky, v nichž nesouhlasil se zamítnutím své žádosti a provedený lékařský posudek považoval za nesprávný, jelikož posuzující lékař nepřihlédl dostatečně ke zprávám lékařů z oboru psychiatrie, neurologie a rehabilitační ambulance. Žalobce uvedl, že dlouhodobě trpí depresemi a pracovní schopnost mu poklesla minimálně o 50 %. Již pět let má sníženou pracovní schopnost kvůli degenerativním

změnam na páteři a jeho stav se v posledním roce ještě zhoršil. Nepřiznáním invalidního důchodu alespoň druhého stupně je tak finančně i existenčně ohrožen.

[3] V řízení o námitkách žalovaná přezkoumala rozhodnutí [1] v plném rozsahu a nechala nově posoudit zdravotní stav žalobce lékařem posudkové služby žalované. Na základě nového posudku ze dne 6. 6. 2013 dospěla žalovaná k závěru, že žalobce není invalidní a podané námitky rozhodnutím označeným v záhlaví dne 17. 6. 2013 zamítla. Míra poklesu pracovní schopnosti žalobce byla určena ve výši 20 %. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti bylo zdravotní postižení uvedené v kapitole V (duševní poruchy a poruchy chování), položce 7a (poruchy osobnosti – lehké postižení) přílohy k vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „příloha k vyhlášce“), pro které se stanovuje procentní rozmezí míry poklesu pracovní schopnosti 5 – 10 %. Lékař žalované stanovil míru poklesu pracovní schopnosti žalobce na horní hranici tohoto rozmezí, tedy ve výši 10 %. Vzhledem k dalšímu postižení zdravotního stavu žalobce (vertebrogení algický syndrom víceetážový, cervikokraniální syndrom, dyslipidemie) se podle § 3 odst. 1 uvedené vyhlášky zvýšila tato hodnota o 10 % na celkových 20 %.

[4] K námitkám žalovaná dále uvedla, že rozhodující příčinou nepříznivého zdravotního stavu žalobce je konkrétně smíšená porucha osobnosti s histriónskými rysy a sklony k výbušnosti a sebedramatizaci. Posuzující lékař si navíc vyžádal i psychologické vyšetření, které tuto poruchu potvrdilo. Rozhodující zdravotní postižení zhodnotil posuzující lékař po vyhodnocení veškeré doložené zdravotnické dokumentace jako lehké. Pravidelná psychiatrická léčba přitom probíhala až od prosince 2012, byl zde proto předpoklad, že při pravidelné medikaci a kontrolách lékařem dojde ke stabilizaci žalobcova zdravotního stavu. Žalobci bylo zároveň sděleno, že v případě zhoršení zdravotního stavu si může znovu požádat o invalidní důchod a jeho stav bude znovu posouzen.

[5] Proti rozhodnutí o námitkách podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“). V ní opět namítal nesprávné posouzení svého zdravotního stavu a domáhal se zrušení žalobou napadeného rozhodnutí. Žalobce se domníval, že jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 35 %. V žalobě uvedl, že jeho zdravotní stav se nezlepšil a trpí dalšími zdravotními problémy, především potížemi s krční a bederní páteří, což mu neumožňuje vykonávat povolání spojená se stáním či zvedáním břemen. Dále žalobce poukázal na své přetrvávající psychické problémy, deprese, úzkosti a neschopnost zvládat zvýšený stres.

[6] Krajský soud napadeným rozsudkem žalobu zamítl jako nedůvodnou a shledal napadená rozhodnutí správních orgánů v souladu se zákonem. V rozhodnutí vycházel ze souhrnu odborných posudků, jež byly vyhotoveny ke dni vydání napadeného rozhodnutí žalované, tedy k 17. 6. 2013. V rámci soudního řízení si soud vyžádal posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Hradec Králové, vyhotovený dne 6. 11. 2013. Tato posudková komise dospěla k závěru, že žalobce má dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav v důsledku smíšené poruchy osobnosti s histriónskými a emočně nestabilními rysy s občasnými dekompenzacemi pod obrazem úzkostného depresivního syndromu. Jedná se tak o středně těžké zdravotní postižení, jež je uvedeno v kapitole V, pol. 7b přílohy k zmíněné vyhlášce, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti na 30 %. Další posudkem zohledněnou zdravotní obtíží žalobce byl vertebrogení algický syndrom víceetážový s degenerativními změnami kyčelních kloubů I. a II. stupně. V souhrnu činil pokles pracovní schopnosti žalobce 30 %. Posudek se tak posouzením procentní míry poklesu pracovní schopnosti a kvalifikací zdravotního postižení odlišoval od posudků zmiňovaných v [1] a [3]. Komise však dospěla ke stejnému závěru jako předešlé posudky, tedy že žalobce nebyl ke dni 17. 6. 2013 invalidní.

[7] Žalobce kvůli rozdlům v posudcích navrhl provést srovnávací posudek svého zdravotního stavu. Upozornil též na závěry své psychiatricky MUDr. G. (ze dne 25. 2. 2013 a 14. 6. 2013), která žalobcuv stav zhodnotila jako těžkou úzkostně depresivní poruchu. Krajský soud proto vyžádal vypracování srovnávacího posudku od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí s pracovištěm v Praze. Žalobce se z jednání této komise, konaného 14. 4. 2014, ze zdravotních důvodů omluvil a omluvil i neúčast svého právního zástupce. Míru poklesu pracovní schopnosti komise hodnotila dle kapitoly V, pol. 7a přílohy k vyhlášce a činila 10 %. Komise ve smyslu § 3 odst. 1 (s přihlédnutím k bolestivému syndromu páteřnímu) zvýšila tuto hodnotu o 10 % na celkových 20 %. Žalobce proto nebyl shledán invalidním. Tato komise na rozdíl od posudkové komise uvedené v [6] nehodnotila dle položky 7b, jelikož u posuzovaného (žalobce) neshledala středně těžkou poruchu osobnosti. Lékařské nálezy z psychiatrie, na které odkazoval žalobce, popisovaly jeho psychický stav 7 až 8 měsíců po době rozhodné pro posouzení a byla v nich uváděna úzkostně-depresivní porucha. Diagnostické hospitalizace, učiněné ke dni 17. 6. 2013, však takovou poruchu neprokázaly. Uvedené nálezy proto neměly vliv na změnu posudkového závěru.

[8] Žalobce při soudním jednání dne 23. 5. 2014 trval na vypracování znaleckého posudku z odvětví pracovního práva, jelikož byl přesvědčen, že ke dni 11. 4. 2013 (den vydání rozhodnutí v prvním stupni) byl invalidní, neboť jeho psychický stav byl stejný jako v roce 2014, kdy mu byl s účinností od 1. 2. 2014 přiznán invalidní důchod prvního stupně. Krajský soud tomuto důkaznímu návrhu s odkazem na § 52 odst. 1 s. ř. s. nevyhověl a svůj postup odůvodnil zásadou procesní ekonomie. Zdravotní stav žalobce byl hodnocen dvěma posudkovými komisemi Ministerstva práce a sociálních věcí a soud neshledal důvodným provádět nad rámec těchto posudků další dokazování.

[9] Jelikož je rozhodnutí o nároku na invalidní důchod vždy závislé především na odborném lékařském posouzení a všechny posudkové orgány se v hodnocení a závěrech shodly na tom, že ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí nebyl žalobce invalidní, krajský soud žalobu zamítl. V rozhodnutí přitom vycházel z toho, že všechny dosavadní odborné posudky byly řádně a dostatečně odůvodněny a vyrovnaly se i s žalobou vznesenými námitkami. Krajský soud v odůvodnění rozsudku obšírně popsal dosavadní průběh řízení, provedl důkazy všemi odbornými posudky a zdravotní dokumentací žalobce, a detailně argumentoval, proč nelze na základě zjištěných skutečností považovat podanou žalobu za důvodnou.

II.

[10] Proti rozhodnutí krajského soudu brojí žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížností. V ní namítá neúplné zjištění relevantních skutečností a na základě toho i následné nesprávné zhodnocení svého zdravotního stavu, neuvádí však konkrétní kasační důvody, obsažené v § 103 odst. 1 s. ř. s. Dle úvahy Nejvyššího správního soudu lze veškeré námitky stěžovatele lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. d), dle něž lze kasační stížnost podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[11] Stěžovatel považuje podané odborné lékařské posudky za neobjektivní a zaujaté. Napadá závěry posudku komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Praha ze dne 14. 4. 2014, které potvrdily posudky předcházející, vypracované posudkovými lékaři žalované. Neobjektivnost posouzení svého zdravotního stavu spatřuje stěžovatel v tom, že všechny posudky dospěly ke shodným východiskům o snížení jeho pracovní schopnosti. Poukazuje přitom na lékařskou zprávu MUDr. G., která postižení stěžovatele hodnotila jako těžkou úzkostně-depresivní poruchu neurologického charakteru a polyfonní poruchu osobnosti, na základě čehož

nemůže stěžovatel pracovat 8 hodin denně. Dále stěžovatel upozorňuje na výsledky neurologického vyšetření z března 2013 a rehabilitační vyšetření z února 2013, jež dle jeho názoru také dokládají sníženou pracovní schopnost o nejméně 35 %.

[12] Krajský soud v předchozím řízení odmítl požadavek na vyhotovení dalších zdravotnických posudků, zapříčinil tak dle stěžovatele neúplné zjištění stavu věci. Dle mínění stěžovatele byla posudková komise podjatá a soud měl vyhovět jeho návrhu na vyhotovení nezávislého znaleckého posudku z oboru zdravotnictví – odvětví psychiatrie, eventuálně neurologie a psychologie.

[13] Stěžovatel proto navrhuje, aby byl rozsudek krajského soudu zrušen a věc vrácena k novému projednání, v němž by soud opatřil nový znalecký posudek pořízený nezávislým odborníkem. Dále stěžovatel požaduje, aby mu Nejvyšší správní soud přiznal náhradu nákladů právního zastoupení v řízení o kasační stížnosti.

[14] Žalovaná se k podané kasační stížnosti vyjádřila tak, že s rozsudkem krajského soudu souhlasí a navrhuje stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

III.

[15] Protože kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, posoudil Nejvyšší správní soud důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[16] Kasační stížnost není důvodná.

[17] Neobjektivitu a zaujatost posudků a s tím spojené neúplné zjištění rozhodných skutečností v řízení před krajským soudem vyvozuje stěžovatel primárně z toho, že závěry různých posudkových komisí se v otázce určení jeho invalidity shodovaly. Všechny totiž dospěly k tomu, že stěžovatel nebyl k datu vydání napadeného rozhodnutí (17. 6. 2013) invalidní. Nejvyšší správní soud se vyjádřil již v předchozí judikatuře, že „*posouzení zdravotního stavu a souvisejícího pracovního potenciálu je věcí odborně lékařskou, ke níž nemá soud potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, které jimi disponují, aby se ke těmto otázkám vyjádřily. Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise, jak vyplývá z § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, publikovaný pod č. 526/2005 Sb. NSS). V posudku takové odborné lékařské komise se přitom hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a zachované pracovní schopnosti pojištěnce, nýbrž se v něm zaujímají i posudkové závěry o invaliditě a jejím vzniku. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je soud při nedostatku odborné erudice odkázán ...*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2014, čj. 4 Ads 81/2013 - 43). Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že namítaná neobjektivita a zaujatost nemůže pramenit pouze z toho, že posudkové komise dospěly ke stejným výsledkům. Ačkoliv odborné posudky z dvou různých pracovišť Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (viz [6] a [7]) se liší v konkrétní kvalitaci postižení stěžovatele, obě dospěly k závěru o míře poklesu pracovní schopnosti nedosahující 35 %. K vypracování srovnávacího posudku, vyhotoveného pražským pracovištěm komise ministerstva, přitom dal podnět při jednání před krajským soudem sám stěžovatel. Sám se však z jejího jednání omluvil a komise proto musela zdravotní stav stěžovatele přezkoumat bez jeho přítomnosti. Tato komise pak ve své zprávě potvrdila závěry dřívějších posudků žalované, viz [1] a [3]. Jedinou lékařskou zprávou, v níž se hovoří o potvrzení stěžovateli invalidity a těžkém zdravotním postižení, je hodnocení ošetřující lékařky stěžovatele

MUDr. G. ze dne 25. 2. 2013. S tímto rozdílným hodnocením se však vyrovnalo ve své zprávě pražské pracoviště komise Ministerstva práce a sociálních věcí, které své závěry jasně a dostatečně odůvodnilo. Především uvedlo, že na základě lékařských nálezů a opakovaných diagnostických hospitalizací se u stěžovatele neprokázalo těžké neurotické ani psychotické postižení. Jelikož při posuzování nároku na invalidní důchod se soud opírá v první řadě o odborné lékařské posudky, které v daném případě všechny shodně uzavřely, že stěžovatel není invalidní, nelze než stěžovatelovu námitku nesprávného posouzení jeho postižení označit za nedůvodnou.

[18] Ačkoliv stěžovatel v kasační stížnosti hovoří o podjatosti posudkové komise, kterou namítal v řízení před krajským soudem, ve spise není žádný takový úkon zaznamenán. V kasační stížnosti ani nijak nezduodňuje, proč považuje komisi za podjatou a vůči které posudkové komisi se podjatosti vůbec dovolává. V protokolech z jednání krajského soudu se pouze opakovaně objevuje požadavek stěžovatele, aby byl vyhotoven nezávislý posudek z oboru pracovního lékařství. Při prvním jednání, konaném dne 17. 2. 2014, vzal stěžovatel návrh na důkaz znaleckým posudkem zpět, jelikož byl soudem poučen, že nejprve musí být vyčerpány dosavadní možné postupy a za nejvhodnější považoval soud provedení posudku jiné posudkové komise ministerstva, přičemž sám stěžovatel navrhl, aby posudek vyhotovilo pracoviště komise v Praze. Na druhém jednání soudu, konaném dne 23. 5. 2014, stěžovatel zopakoval návrh na vypracování posudku z oblasti pracovního lékařství. Krajský soud však tomuto návrhu nevyhověl, argumentoval přitom zásadou procesní ekonomie a označil navrhovaný důkaz za nadbytečný. V tomto postupu krajského soudu nespátřuje Nejvyšší správní soud pochybení, jelikož vzhledem k dosavadnímu vývoji řízení se provádění dalších důkazů nejevilo potřebným. Všechny posuzující orgány shodně posoudily stěžovatelův stav jako dlouhodobě nepříznivý, nesnižující však pracovní schopnost o více než 35 %. Za hlavní příčinu tohoto stavu byla ve všech případech označena smíšená porucha osobnosti s histriónskými a emočně nestabilními rysy. Nejvyšší správní soud již dříve judikoval, že „podle právní úpravy platné a účinné od 1. 1. 2010 zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely námitkového řízení posuzuje ČSSZ, a pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění jej posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, pokud napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě posudku okresní správy sociálního zabezpečení; za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Při přezkumu takového rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek Posudkové komise MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 7 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2014, čj. 3 Ads 93/2013 - 37). Jelikož se posudek komise z 14. 4. 2014 vyrovnal se všemi předchozími posudkovými závěry a zohlednil i zprávu MUDr. G., na kterou opakovaně poukazuje stěžovatel, nezbyvá než konstatovat, že postup krajského soudu byl správný a v dané situaci se nejevilo potřebným vypracování stěžovatelem navrhovaných znaleckých posudků. I tuto námitku považuje Nejvyšší správní soud za neopodstatněnou.

[19] Je proto možno uzavřít, že posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Praha, a současně i všechny předešlé posudky stěžovatelova zdravotního stavu, ze kterých při rozhodování krajský soud vycházel, jsou úplné, přesvědčivé a řádně odůvodněné, vycházejí z dostatečného množství podkladů, popisují stěžovatelova onemocnění a nalézají rozhodující příčinu jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, jež klasifikují a hodnotí procentní mírou poklesu stěžovatelovy pracovní schopnosti. Všechny rozhodné posudky tak splňují náležitosti, které na posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti kladou právní předpisy (§ 39 zákona o důchodovém pojištění, vyhláška č. 359/2009 Sb.) a judikatura správních soudů (viz např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2014, čj. 3 Ads 93/2013 - 37).

IV.

[20] Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost jako nedůvodnou a zamítl ji.

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nelze náhradu nákladů řízení v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 7. října 2014

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu